

ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΚΕΦΑΛΟΥ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ
ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΤΟΥ ΓΑΛΗΣΙΩΤΟΥ

ΑΝΘΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ~ ΙΖ' (17)

Ἐκδόσεις «ΤΗΝΟΣ»

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

Μακαρίου Χρυσοκεφάλου,
Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν
Μελετίου τοῦ Γαλησιώτου

* * * * *

Ἐπιμελεία τῶν πατέρων
τῆς Ἱ. Μ. Χρυσοποδαριτίσσης - Νεζερώων

* * * * *

Α΄ ἔκδοσις: Ἀθῆναι, Φεβρουάριος 2025

* * * * *

© Ἐκδόσεις «ΤΗΝΟΣ»,
Βαλσαμῶνος 6 ~ 114 71 Ἀθῆναι - (Ἑλλάς),
Ἀριθμὸς τηλε-φώνου/-ὁμοιοτυπωτοῦ: 210-6425998
Δ/νσις στὸ Διαδίκτυον: www.lagouros-editinos.gr
Ἡλεκτρον. Συρὶς: info@lagouros-editinos.gr

© Ἱερὰ Μονὴ Παναγίας Χρυσοποδαριτίσσης - Νεζερώων,
250 08 Χαλανδρίτσα - Ἀχαΐας

* * * * *

ISBN: 978-960-273-187-1
Α.Ε.: 820.Α.01.25-03

ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΚΕΦΑΛΟΥ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ
ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ
ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΤΟΥ ΓΑΛΗΣΙΩΤΟΥ

Ἐν ᾧ προσετέθησαν
δύο Ἀκολουθίαι εἰς τὸν Ὅσιον,
τὸ εἰς τὴν Ἀλφαβηταλφάβητον Προοίμιον
τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου,
καί τινα ἐκ τῶν ἀνεκδότων
στιχουργικῶν συγγραμμάτων
τοῦ ὁσίου Μελετίου

ΑΝΘΗ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ~ ΙΖ' (17)

Ἐκδόσεις «Τῆνος»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ἱστορία, εἴτε θύραθεν εἴτε ἐκκλησιαστικῶς θεωρηθῇ, εἶναι τὸ ἴδιον, ἐφ' ὅσον ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ συνυπονοεῖ ἀπαραιτήτως καὶ τὴν πρόνοιάν Του. Εἶναι λοιπὸν πορεία πρὸς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν εἶναι κύκλοι ἐπαναλαμβανόμενοι. Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι, οἱ συνδέτοντες τὴν ἱστορίαν ἐκάστης ἐποχῆς, εἶναι τῆς ἰδίας φύσεως, πολλὰ ἱστορικὰ γεγονότα ὁμοιάζουν μεταξύ των. Φαίνονται δὲ ὡς ἐπανάληψις τῶν προηγηθέντων, παρέχοντα τὴν δυνατότητα ἀναγωγῆς τῶν μὲν ἐπὶ τὰ δέ· δι' ὃ καὶ «ὅσα προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη», κατὰ τὸν Ἀπόστολον.

Οὕτω πως, εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ εὐρίσκουν ἀβιάστως τὴν ἀναλογίαν των γεγονότα τῆς ἱστορίας μας τῶν κάτω χρόνων. Ὅχι ὅτι ἡ ἱερὰ ἱστορία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ταυτίζεται μὲ κάποιον ἔθνος, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἱστορικὰ ἐκεῖνα γεγονότα εἶχον σημασίαν οἰκουμενικὴν καὶ ἐξέφραζον τὴν στάσιν ὁλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ τοῦ νέου Ἰσραὴλ.

Λοιπὸν, κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα ἀνέκυψεν ἡ ἀπειλὴ τῶν Τούρκων, δι' ὃ καὶ ἐτονίσθη ἡ συμφορὰ τῆς χριστιανωσύνης, δηλαδὴ ἡ αἰχμαλωσία τῆς Παλαιᾶς Ρώμης, τῆς πρώτης Ἐκκλησίας τῆς Οἰκουμένης, τὸ Μέγα Σχίσμα τοῦ 1054, διὰ τὸ ὁποῖον θρηνοῦσι καὶ οἱ Ἄγγελοι, οἱ

φύλακες τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς λίαν χαρακτηριστικῶς γράφει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης. Τὸ θέμα βεβαίως ἦτο ἐκκλησιαστικόν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ὅλας τὰς ἀδυναμίας των ἐνδεχομένως, ἦσαν συγχρόνως καὶ οἱ κύριοι ρυθμισταὶ τῶν πολιτειακῶν ὑποθέσεων, διὰ τοῦτο ὑπῆρχεν αὐθόρμητος ἀλληλεξάρτησις μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὡς καὶ εἰς τὸν πρὸ τῆς Χάριτος λαὸν τῶν Ἰουδαίων.

Τότε, πρὸ αὐτῶν τῶν ἐξελίξεων, ἅπαντες, τόσον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ὅσον καὶ οἱ πολιτειακοὶ ἡγέται, ἀνεζήτησαν ἐτι ζωηρότερον τὴν ὑπέρβασιν τοῦ Σχίσματος. Ἐγιναν ἀρκεταὶ προσπάθειαι προσεγγίσεως τῶν διεστώτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ σύνοδος εἰς τὸ Νυμφαῖον, κατὰ τὸ ἔτος 1234, τὴν ὁποίαν συνεκάλεσεν ὁ ἅγιος βασιλεὺς Ἰωάννης Δοῦκας ὁ Βατάτζης, οὗ ἡ μνήμη ἄγεται τὴν 4^η Νοεμβρίου.

Παρὰ ταῦτα, πᾶσα προσπάθεια ἐστέφθη δι' ἀποτυχίας χάρις εἰς τὴν ἀδιάλλακτον ἐμμονὴν τοῦ Πάπα Γρηγορίου Θ' εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς αἰρετικῆς προσθήκης τοῦ Filioque. Μιᾶς προσθήκης ἐπισήμως καταδικασμένης ὑπὸ τῶν προκατόχων του, μάλιστα δὲ τοῦ Λέοντος Γ', δι' ὃ καὶ ἡ ἀπόστασις μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως συνεχίσθη. Παρὰ ταῦτα ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γερμανὸς Β' καὶ ὁ βασιλεὺς ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βατάτζης «φέροντες τὰ παρόντα γενναίως, χαίροντες τοῖς ἐλπιζομένοις» ἐνέμεινον εἰς τὸ πατροπαράδοτον σέβας.

Παρελθόντων τῶν ἐτῶν, τὸν κοιμηθέντα ἅγιον βασιλέα, διατηρηθέντος ἐν ἀφθαρσίᾳ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἕως τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς τοῦ 1922, διεδέχθη, ὡς μὴ ὦφειλεν, Μιχαὴλ Η' ὁ Παλαιολόγος. Ὡς φαίνεται, ὁ νέος βασιλεὺς ὡμοίαζε πρὸς τὸν κοιμηθέντα ἅγιον προκατόχον αὐτοῦ εἰς ὅ,τι ἀφωροῦσε τὴν ἔνωσιν, ἀλλὰ δὲν κατέθεσεν εἰς τὴν παντεχνήμονα πρόνοι-

αν τοῦ Θεοῦ τὸν πόθον του. Ὡς εἰς τὰ θέματα τῆς βασιλείας τοῦ κράτους, οὕτω καὶ εἰς τὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας ἐνεπιστεύετο τὸν ἑαυτὸν του ὑπὲρ τὸ δέον.

Ἐνῆργει ὡς ἄλλος Ἀχάζ, βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, 800 περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος προσεπάθησε νὰ ὑποτάξῃ τὴν αἰωνίαν ἀλήθειαν τῆς πίστεως εἰς τὴν ἐφήμερον γοητευτικὴν δύναμιν τῆς διπλωματίας τῶν ἐθνῶν· δι' ὃ καὶ ὁ Κύριος ἀπέστειλεν εἰς αὐτὸν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ βασιλεὺς Ἀχάζ, στερούμενος τῆς ζωντανῆς πίστεως, τῆς διδούσης ὑπόστασιν εἰς τὰς ἐλπίδας, ἐξηκολούθησε τὴν διπλωματικὴν αὐτοῦ πορείαν, πρὸς τελικὸν ὄλεθρον τοῦ ἰδίου καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Τὰ αὐτὰ περίπου συνέβησαν καὶ μὲ τὸν βασιλέα Μιχαὴλ Η'. Ἐμπιστευόμενος ὑπὲρ τὸ δέον τὸ διπλωματικὸν αὐτοῦ δαιμόνιον, ἠθέλησε νὰ εὐεργετήσῃ τόσον τὴν Ἐκκλησίαν ὅσον καὶ τὴν Πολιτείαν, δι' ἀνθρῶπινων κριτηρίων, μειοδοτῶν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· δι' ὃ καὶ ὁ οἰκτίρμων Κύριος ἔστειλεν εἰς αὐτὸν πνευματεμφόρους διδασκάλους, ἐν οἷς καὶ ὁ ὁσιος Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης, ἀλλ' εἰς μάτην.

Ὁ βασιλεὺς, στοιχῶν εἰς τὴν αὐτοπεποίθησιν αὐτοῦ, ἐπέμεινε εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς θέσεώς του, δηλαδὴ τὴν παραγκώνισιν τῶν ἀρχῶν τῆς πίστεως ἔναντι τοῦ διαθρυλλουμένου κινδύνου τῆς αὐτοκρατορίας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν σκανδάλων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ματαίωσιν πάσης δυτικοευρωπαϊκῆς ἀρωγῆς καὶ τὴν ἐξουθένωσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου.

Παρὰ ταῦτα τὸ ἔργον τοῦ ὁσίου Μελετίου ὄχι μόνον δὲν κατέρρευσε, ἀλλ' ἀπέκτησε διαχρονικὴν ἀξίαν. Ὁ Ὅσιος ἐν ἀσκήσει καὶ μετανοίᾳ ἠνώθη μετὰ τοῦ Θεοῦ, κατώρθωσε δηλαδὴ τὸν σκοπὸν παντὸς ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς τὸν ἀνὰ χεῖρας Βίον αὐτοῦ περι-

γράφεται έναργῶς ἡ ἐν Χριστῷ ἀσκητικὴ αὐτοῦ πολιτεία, ἡ ὁποία, διὰ τῆς καθάρσεως τῆς καρδίας ἐκ τῶν ἐμφιλοχωρούντων παθῶν, ἐξωμοίωσεν αὐτὸν ἐν χάριτι πρὸς τὸν Θεόν, δι' ὃ καὶ ἀποτελεῖ ὁδηγὸν παντὸς ἀνθρώπου, μάλιστα δὲ πιστοῦ.

Εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν φθάσας ὁ ὁσιος Μελέτιος ἡξιώθη τῆς δωρεᾶς τοῦ θείου φωτισμοῦ, δι' ὃ καὶ ἄκων ἐγένετο διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτοῦ τοῦ πείσμονος βασιλέως. Ὁ παρῶν Βίος, ἐκτὸς τῶν ἀσκητικῶν αὐτοῦ ἀγώνων, τοὺς ὁποίους ἐκουσίως ὑπέστη, συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν δρεᾶσιν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἕνα δύσκολον ἀγῶνα, διὰ τὸν ὁποῖον, παρὰ τὴν θέλησίν του, ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς παλαιότερον ὁ προφήτης Ἡσαΐας.

Ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς Βίους τῶν Ἀγίων, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ διακρίνῃ τὴν ἀγιότητα τοῦ βιογραφουμένου ἀπὸ τὴν χαρισματικὴν αὐτοῦ ἀποστολὴν κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ. Τὸ πρῶτον ἀφορᾷ εἰς τὸν πιστόν, ἐνῶ τὸ δεύτερον εἰς τὴν ἀνεξιχνίαστον βουλὴν τοῦ Θεοῦ.

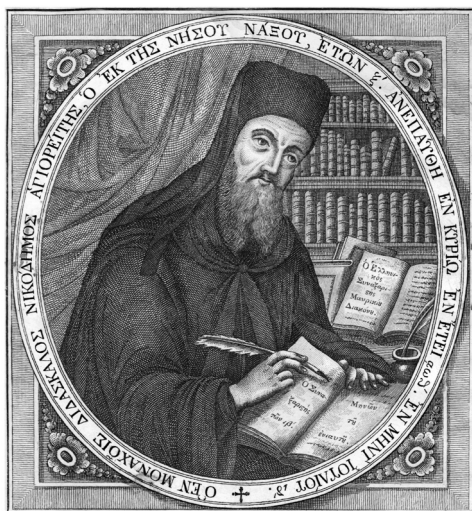
Συνήθως ὅμως, τὸ δέλεαρ τῆς αὐτοπροβολῆς, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν ἀγώνων ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὑπερφλαγγίζει τὴν ὑπομονὴν εἰς τὴν ἀφάνειαν τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων, τῆς καθάρσεως ἐκ τῶν παθῶν καὶ τῆς ἐν εἰλικρινεῖ ταπεινώσει ἀγάπης πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Οὕτω πῶς οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ἐξακολουθοῦν νὰ ζητοῦν «πῦρ ἐξ οὐρανοῦ», καὶ δὲν αἰσχύνονται ὅτι, μετὰ εἴκοσιν αἰῶνας μαθητείας, δὲν κατῴρωσαν νὰ διδασχῶν «οἴου πνεύματος» εἶναι ὁ Χριστιανισμός.

Παρὰ ταῦτα, ἐνίστε οἱ σύγχρονοι χριστιανοί, ὅταν δὲν συμπεριφέρονται ὀρθῶς, δικαιολογοῦνται ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς πλημμελοῦς αὐτῶν κατηχίσεως. Διὰ

τοῦτο κρίνεται ἀναγκαία ἡ ἔκδοσις ὁλοκλήρου τοῦ Βίου ἐνὸς τοιούτου λαμπροῦ Ὁμολογητοῦ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, ὥστε καθεὶς νὰ δύναται νὰ ἀντιληφθῇ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ἐναντι τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαιτητικαὶ καὶ συγκεκριμέναι, καθὼς καὶ τὰς ἐπιλογὰς τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀνεξιχνίαστοι ὑπὸ τῶν πιστῶν – ἐφ’ ὅσον «τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου;» – ἀλλ’ ἀπαιτούμεναι ὑπ’ Αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν ἐκλεγέντων.

Ὁ παρὼν Βίος, μετὰ τῆς ἀσματικῆς Ἀκολουθίας καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ὁσίου Μελετίου, εἶχεν ἐτοιμασθῇ πρὸς ἔκδοσιν ὑπὸ τοῦ ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, ἀλλὰ τοῦτο δυστυχῶς δὲν ἐπετεύχθη. Σήμερον ἐκδίδεται, ὁμοῦ μετ’ ἄλλων σχετικῶν κειμένων, ἐμπλουτισμένος διὰ νεωτέρων πληροφοριῶν καὶ σχολίων.

Ἀρχιμανδρίτης Νικόδημος,
ἡγούμενος τῆς ἱεῤῃς Μονῆς Παναγίας
Χρυσοποδαριτίσσης – Νεζερῶν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

I.

Προλεγόμενα

Ο ἴπως ἔχει λεχθῆ, «ὁ “Βίος” ἐνὸς Ἀγίου διαφέρει ἀπὸ μίας “βιογραφία”, ὅπως διαφέρει μία εἰκόνα ἀπὸ ἑνα φυσιοκρατικὸ πορτραῖτο»¹. Καὶ τοῦτο διότι στὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἡ συγγραφή τοῦ Βίου τῶν Ἀγίων δὲν ἀποσκοπεῖ στὸ νὰ τοὺς καταστήσῃ γνωστοὺς «κατὰ σάρκα», ἀλλὰ «ἐν Χριστῷ» (πρβλ. Β΄ Κορ. ε΄ 16)· δὲν στοχεύει στὴν συναισθηματικὴ ἑξαρσι ἢ τὴν ψυχολογικὴ οἰκειότητα, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν γνῶσι ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων λεπτομερειῶν τῆς καθημερινῆς ζωῆς τῶν Ἀγίων, ἀλλ’ ἀποτελεῖ μίαν ὑπεύθυνη πρᾶξι ἀναδείξεως τῆς Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῶν.

Ὡς ἐκ τούτου ὁ ἐπιχειρῶν νὰ συγγράψῃ τὸν Βίον ἐνὸς Ἀγίου πρέπει ὁ ἴδιος πρῶτα νὰ ἔχῃ ἀφομοιώσει τὴν Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας, σὲ ἐπίπεδο θεολογικῆς διδασκαλίας καὶ πνευματικῆς ζωῆς, ὥστε νὰ δύναται νὰ

1. FR. SERAPHIM ROSE (ed.), *Vita Patrum. The Life of the Fathers by St. Gregory of Tours*, σ. 15.

Α΄.

Βίος καὶ πολιτεία
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν
Μελετίου
τοῦ Ὁμολογητοῦ

Β΄.

Σχόλια

εἰς τὸν Βίον
τοῦ ὁσίου Μελετίου

Γ'.

Ἀκολουθίαι

εἰς τὸν ὅσιον
Μελέτιον

Δ΄.

ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΡΕΙΤΟΥ

Προοίμιον

εἰς τὴν Ἀλφαβηταλφάβητον
τοῦ ὁσίου Μελετίου

Ε΄.

ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Λόγος Β΄.
«Ἀλληγορικὸς»

ς'.

ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ

Λόγος Γ'.
«Κατὰ Λατίνων»
Ὑπόθεσις Ι'.

ΠΙΝΑΞ ΥΠΑΡΧΩ ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΤΗΣΔΕ ΒΙΒΛΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ σελ. 9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Προλεγόμενα	15
2. Ὁ ἅγιος Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης καὶ Ὁμολογητής	21
3. Τὰ συγγράμματα τοῦ ἁγίου Μελετίου	25
3.1. Τὰ «Αἰνίγματα»	29
3.2. Ὁ «Ἀλληγορικός»	31
3.3. «Κατὰ Λατίνων ἢ κατὰ Ἰταλῶν»	33
3.4. Ἡ «Ἀλφάβηταλφάβητος»	38
3.5. Οἱ Λόγοι Ε'-Ζ'	40
4. Οἱ πηγές περὶ τοῦ ἁγίου Μελετίου	43
5. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ <i>Βίου</i> τοῦ ἁγίου Μελετίου	51
6. Ἡ αἰτία συγγραφῆς τοῦ <i>Βίου</i> τοῦ ἁγίου Μελετίου	58
7. Ἡ χειρόγραφος παράδοσις τοῦ <i>Βίου</i>	66
8. Ἡ δημόδης μετάφρασις τοῦ <i>Βίου</i>	115
9. Τὸ ἐκδοτικὸν ἐγχείρημα τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου	126

9.1. Ἡ μαρτυρία τοῦ Βίου	
τοῦ ἁγίου Νικοδήμου	126
9.2. Τὸ «χειρόγραφον»	
τοῦ ἁγίου Νικοδήμου	127
9.3. Ἡ κριτικὴ ἐργασία	
τοῦ ἁγίου Νικοδήμου	128
9.4. Τὰ παραλειψθέντα ἐκ τῆς	
«ἐκδόσεως» ἔργα τοῦ κώδικος	139
9.5. Ἡ συνεργασία μετὰ	
τοῦ ἁγίου Μακαρίου Νοταρᾶ	143
9.6. Τὸ χρονολογικὸν πλαίσιον	
προετοιμασίας τῆς «ἐκδόσεως»	145
10. Οἱ ἐκδόσεις τοῦ Βίου	149
11. Ἡ παρῶσα ἔκδοσις	157
Α'. ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ	163
Α'.1. Πρωτότυπον κείμενον	164
Α'.2. Μετάφρασις	165
Α'.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα	249
Β'. ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ	275
Γ'. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΣΙΟΝ ΜΕΛΕΤΙΟΝ	377
Γ'.1. Προλεγόμενα	379
Γ'.2. Ἀκολουθία ἱερομονάχου	
Μελετίου Καυσοκαλυβίτου	387
Γ'.3. Ἀνέκδοτη Ἀκολουθία	433
Δ'. ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ, «ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ	
ΑΛΦΑΒΗΤΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ»	455
Δ'.1. Προλεγόμενα	457
Δ'.2. Κείμενον	459
Δ'.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα	476

Ε΄. ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ, ΛΟΓΟΣ Β΄,	
«ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΟΣ»	479
Ε΄.1. Προλεγόμενα	481
Ε΄.2. Κείμενον	489
Ε΄.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα	529
Ζ΄. ΑΓΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ, ΛΟΓΟΣ Γ΄,	
«ΚΑΤΑ ΛΑΤΙΝΩΝ», ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄	541
Ζ΄.1. Προλεγόμενα	543
Ζ΄.2. Κείμενον	545
Ζ΄.3. Κριτικὸν Ὑπόμνημα	552
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	555
Εὐχαριστίαι	575
Χάρτης	576

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΤΗΝΟΣ»

Σειρά: «Ἑκδοσις τῶν πατέρων

Ἐπιμελεία τῶν πατέρων

τῆς Ἱ. Μονῆς Χρυσοποδαριζίσσης - Νεζερῶν

1. Βίος καὶ πολιτεία τῷ ἁγίῳ Ἀλεξίῳ, τῷ ἀνθρώπῳ τῷ Θεῷ, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (1994), σσ. 72 // Β' ἔκδοσις ὑπὸ τῆς Ἱ. Μ. Ἀγίας Λαύρας - Καλαβρύτων, (1998), σσ. 96.
2. Βίος καὶ πολιτεία Ἱεροθέου τῷ μακαρίῳ Γέροντος, [εἰσαγωγή - κείμενον - σχόλια], (1994), σσ. 244.
3. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΩΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ, Ἐπιστολὴ περὶ τῷ Μαρτυρίῳ τῷ ἁγίῳ Ἀποστόλῳ Ἀνδρέῳ, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (1995), σσ. 80 // Β' ἔκδοσις ἀναθεωρημένη: ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΩΝ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ, Ἐπιστολὴ περὶ τῷ μαρτυρίῳ τῷ ἁγίῳ Ἀνδρέῳ τῷ Ἀποστόλῳ, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (2024), σσ. 100.
4. Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τῷ ὁσίῳ Νίκωνος τῷ Μετανοεῖτε, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (1997), σσ. 344.
5. ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΞΑΝΘΟΠΛΗΣ, Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Εὐφροσύνης τῆς ἐν Κωνσταντινπόλει, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (1998), σσ. 232.

6. ΟΣΙΩ ΓΡΗΓΟΡΙΩ ΤΩ ΑΓΙΟΡΕΙΤΩ, *Βίος καὶ πολιτεία τῷ ὁσίῳ Ρωμύλῳ τῷ ἐρημίτῳ*, [εἰσαγωγή - κριτικὸν κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (1999), σσ. 248.
7. *Βίος καὶ πολιτεία Ἰακώβῳ τῷ νέῳ ὁσιομάρτυρος*, [εἰσαγωγή - προλεγόμενα - κριτικὸν κείμενον πρωτοτύπου καὶ δημώδους μεταφράσεως - σχόλια - ἐπιμέτρον], (2003), σσ. 464.
8. *Βίος καὶ πολιτεία ἀγίου πρωθιερέως Ἀλεξίου τῷ Ρώσσῳ* († 1934), [εἰσαγωγή - μετάφρασις - σχόλια], (2004), σσ. 64.
9. ΑΙΘΕΡΙΑΣ, *Ὀδοιπορικὸν εἰς τὸ Σινᾶ καὶ τῶς Ἀγίους Τόπων*, [εἰσαγωγή - μετάφρασις - σχόλια], (2007), σσ. 304.
10. ΓΡΗΓΟΡΙΩ ΤΥΡΩΝΗΣ, *Βιβλίον θαυμάτων τῷ μακαρίῳ Ἀποστόλῳ Ἀνδρέᾳ, ἥγυν ὁ Βίος τῷ ἀγίῳ Ἀποστόλῳ Ἀνδρέᾳ*, [εἰσαγωγή - μετάφρασις - σχόλια], (2008), σσ. 224 // ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν, (2008), σσ. 256.
11. ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΖΕΝΤΕΡΓΟΛΜ († 1878), *ιερομονάχῳ τῆς Ὀπτινα, Βίος καὶ Συγγράμματᾳ Νικοδήμου τῷ Ἀγιορείτῳ*, [μετάφρασις ἐκ τῷ ρωσικῷ ὑπὸ μοναχῷ Διοδώρῳ (Λαριόνωφ), εἰσαγωγή - σχόλια - ἐπιμέλεια], (2009), σσ. 128.
12. *Μαρτύριον (πρῶτον) τῷ Ἀποστόλῳ Ἀνδρέᾳ*, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (2010), σσ. 48 // ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν, (2010), σσ. 48.
13. ΝΙΚΗΤΑ ΡΗΤΟΡΟΣ ΤΩ ΠΑΦΛΑΓΟΝΟΣ, *Ἐγκώμιον εἰς τὸν Ἀπόστολον Ἀνδρέαν τὸν Πρωτόκλητον*, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (2014), σσ. 256 // ἔκδ. Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν, (2014), σσ. 256.
14. *Ἀκολουθίαι καὶ Λόγοι εἰς τὸν ὁσιομάρτυρα Ἰάκωβον τὸν νέον* († α' Νοεμβρίου 1519), [εἰσαγωγή - προλεγόμενα - κριτικὴ παρδείασις κειμένων - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια - ἐπιμέτρον], (2014), σσ. 480.

15. ΑΓΙΩ ΓΡΗΓΟΡΙΩ ΠΑΠΑ ΡΩΜΗΣ ΤΩ ΔΙΑΛΟΓΩ, *Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βενεδίκτου*, κατὰ μετάφρασιν τοῦ Πάπα Ρώμης Ζαχαρίου, καὶ κατὰ παράφρασιν τοῦ Καισαρίου Δαπόντζε, [εἰσαγωγή - κείμενα - σχόλια], (2021), σσ. 296.
16. ΕΠΙΦΑΝΙΩ ΜΟΝΑΧΩ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ, *Περὶ τοῦ Βίου καὶ τῶν Πράξεων καὶ Τέλους τοῦ Ἁγίου καὶ Πανευφήμου καὶ Προτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων Ἀνδρέα*, [εἰσαγωγή - κείμενον - νεοελληνικὴ ἀπόδοσις - σχόλια], (2022), σσ. 216.

Ὑπὸ ἔκδοσιν:

- *Βίος καὶ πολιτεία Ἱεροθέου τοῦ μακαρίου Γέροντος*
(β' ἔκδοσις ἐπνυξημένη)
- *Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου Σεργίου τοῦ Ραντονέζ*
- *Ἑγκωμιαστικοὶ λόγοι εἰς τὸν ἅγιον Ἀπόστολον Ἀνδρέαν*